VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Vuoden 2027 talousarvioesitys ja luku 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

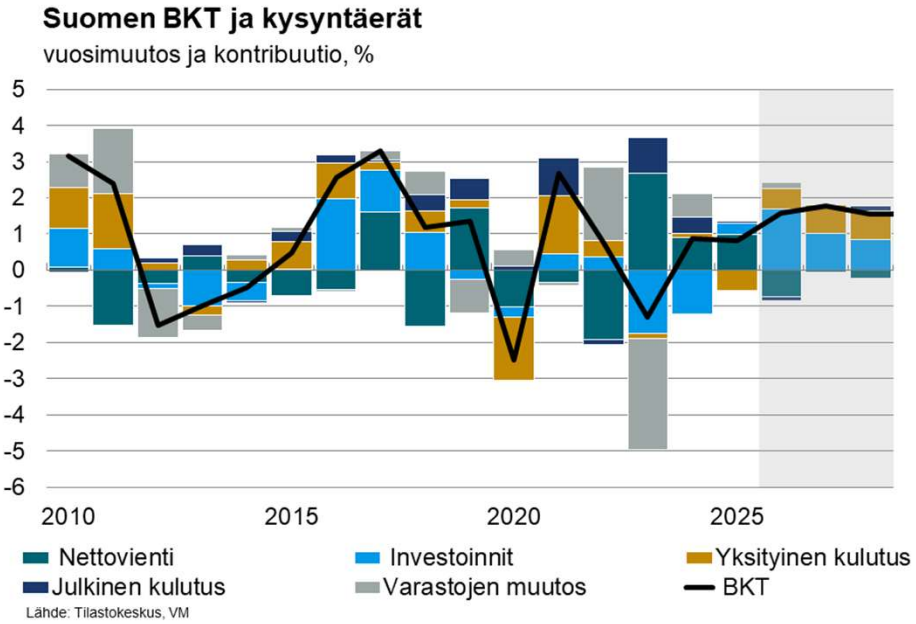
NIINA HUOTARI, BUDJETTINEUVOS
YMPÄRISTÖVALIOKUNTA
29.9.2026

Yleiskuva

Kasvu on nopeutunut odotettua enemmän, mutta työllisyys laskee edelleen

(Taloudellinen katsaus, syksy 2026)

- Talous on kasvanut alkuvuonna selvästi odotettua nopeammin, ja kasvu on laaja-alaista.
- Tilastorevisiot nostivat arviota myös vuosien 2024 ja 2025 kasvusta ja tuottavuudesta.
- Työllisyyden kasvua odotetaan ensi vuodelle.

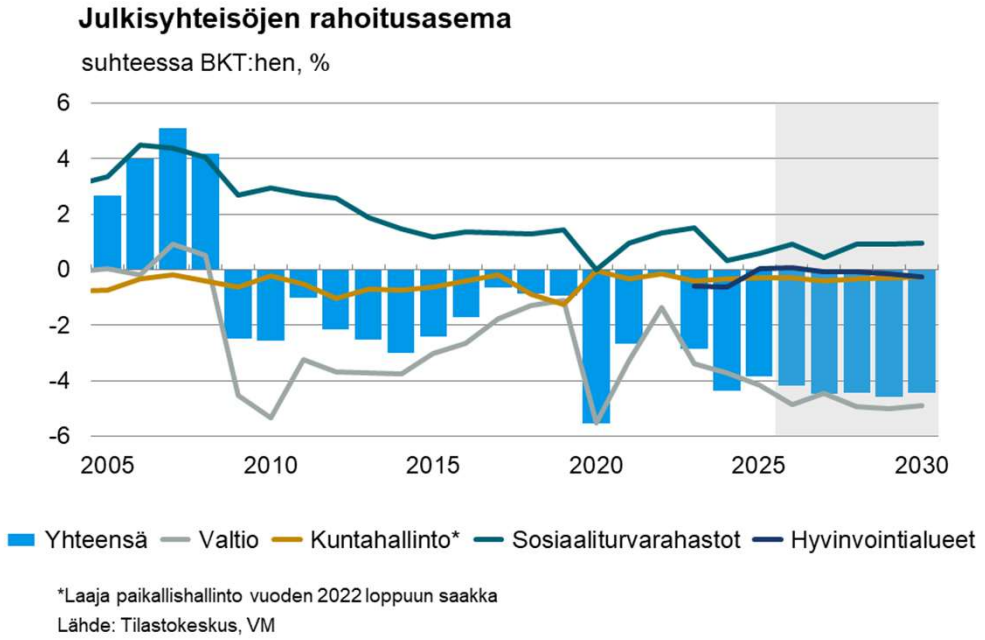

	2025	2026	2027	2028
BKT, %-muutos	0,8	1,6	1,8	1,5

Julkisen talouden alijäämä pysyy syvänä koko ennustejakson

(Taloudellinen katsaus, syksy 2026)

- Vuonna 2026 alijäämä syvenee 4,2 prosenttiin suhteessa bkt:hen. Alijäämä pysyy syvänä koko ennustejakson. Vuonna 2030 alijäämä on 4,4 % suhteessa bkt:hen.
- Tänä vuonna alijäämää heikentävät mm. puolustusmenot, mutta suhdanteen koheneminen vahvistaa verotulojen kasvua. Ansiotuloverotuottojen kasvu ja työttömyysmenojen lasku pysyvät vielä hitaina tänä vuonna.
- Korkotason nousu ja kasvavat puolustusmenot kuormittavat julkista taloutta jakson loppupäässä.
- Tänä vuonna julkisyhteisöjen velkasuhde nousee 90 prosenttiin, mutta velkasuhteen kasvu hidastuu. Vuonna 2030 velkasuhde nousee lähes 98 prosenttiin.

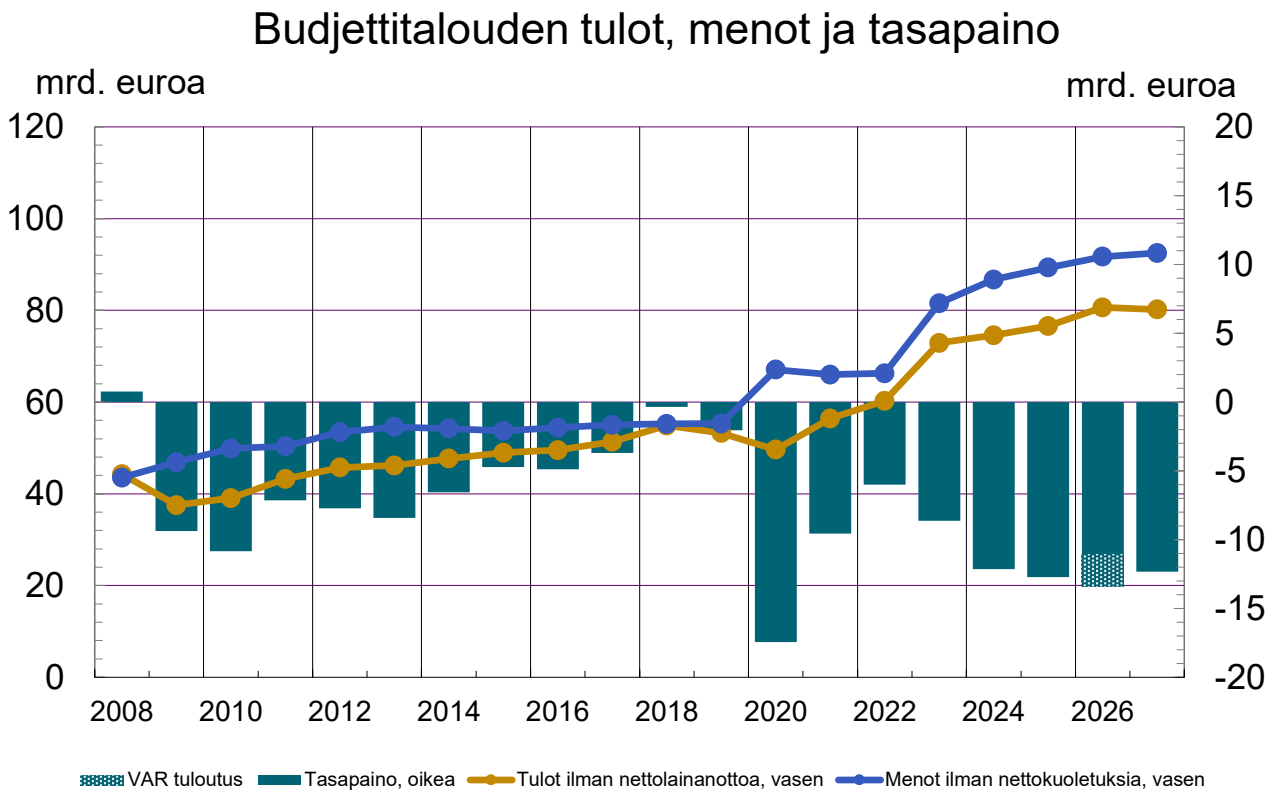

Valtion budjettitalous vuonna 2027

- Tulot 80,2 miljardia euroa
  - +1,4 miljardia euroa kevään kehykseen nähden.
  - Taustalla mm. uusi talousennuste ja kohentuneet verotulokertymistä.
- Menot 92,5 miljardia euroa
  - +0,5 miljardia euroa kevään kehykseen nähden.
  - Syynä erityisesti automaattiset tekijät, esim. korkomenot.
- Tasapaino -12,3 miljardia euroa
  - 0,8 miljardia euroa parempi kehykseen nähden.

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Vuoden 2026 tiedoista on poistettu Valtion asuntorahaston lakkauttamisesta aiheutunut kertaluonteinen 2,3 mrd. euron tuloutus.
Vuosilta 2022 ja 2023 on poistettu varautuminen sähkön johdannaismarkkinoille toimiville yhtiöille myönnettäviin lainoihin ja varauksen purku.
Vaikka varaus jäi käyttämättä kokonaan järjestely kasvatti vuonna 2022 menoja ja vuonna 2023 tuloja 10 mrd. eurolla.
Lähde: Valtiovarainministeriö 21.09.2026

Tasapaino (mrd. euroa):

2020 (TP): -17,4

2021 (TP): -9,6

2022 (TP): -6,0

2023 (TP): -8,6

2024 (TP): -12,1

2025 (TP): -12,7

2026: (LTA II) -13,4 (-11,1)

2027: -12,3

Luku 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Ympäristöministeriön hallinnonala TAE 2027

- Ympäristöministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 478 milj. euroa, mikä on 18 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Suurimpana vähennyksenä on kertaluontoisen aiempina vuosina Valtion asuntorahastosta myönnettyjen, valtion tukeman asuntokannan avustusten maksatusten väheneminen ja korkotukimaksujen sekä takauskorvausten tason laskeminen.
  - Luvun 35.01 Ympäristöhallinnon toimintamenot osalta määrärahat yhteensä 79,8 milj. euroa (TA 2026 86,1 milj. euroa)
  - Luvun 35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu osalta 140,7 milj. euroa (TA 2026 138,7 milj. euroa)
  - Luvun 35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen osalta määrärahat yhteensä 258 milj. euroa (TA 2026 272 milj. euroa)
- Pääluokan määrärahoista ympäristöhallinnon toimintamenojen osuus on 17 %, ympäristön ja luonnonsuojelun 29 % sekä yhdyskuntien, rakentamisen ja asumisen 54 %.
- Hallitusohjelman mukaisia tuottavuusohjelman toimenpiteitä sekä muita vaalikauden aikana päätettyjä toimintamenosäästöjä on kohdistettu hallinnonalalle yhteensä 13,9 milj. euroa. Vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon verrattuna toimintamenosäästöt kasvavat 5,8 milj. euroa.

Määrärahat ja muutokset momenteittain

- Momentti 35.20.31 Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen
  - Määräraha 2 milj. euroa
- Momentti 35.20.55 Avustukset korjaustoimintaan
  - Määräraha 9,55 milj. euroa (TA 2026 6,99 milj. euroa)
- Momentti 35.20.57 Valtion tukeman asuntokannan avustukset
  - Määräraha 50,6 milj. euroa (TA 2026 80,6 milj. euroa)
    - Erityisryhmien investointiavustukset 15 milj. euroa
    - Tervehdyttämisavustukset 0,6 milj. euroa
    - Purkuavustukset 4,7 milj. euroa
    - Valtiokonttorin käyttöön 0,3 milj. euroa saatavien turvaamiseen
    - Aiempina vuosina myönnettyjen avustusten maksatukset 30 milj. euroa (TA 2026 60 milj. euroa).

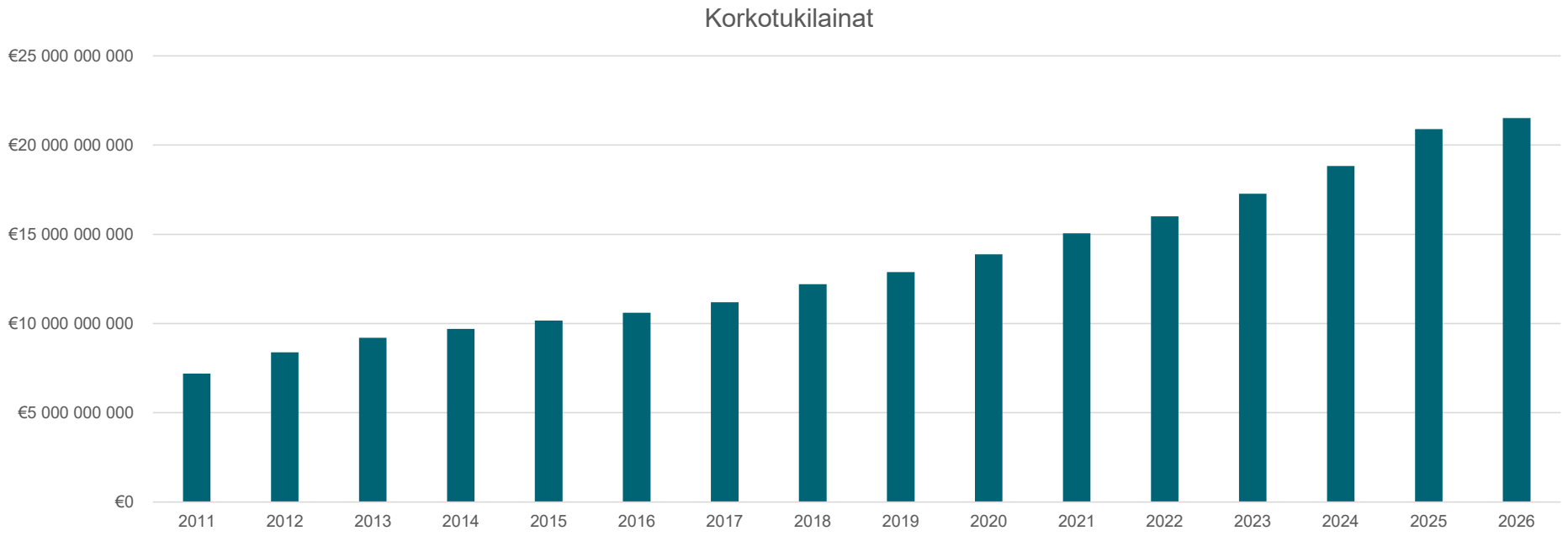
Määrärahat ja muutokset momenteittain

- Momentti 35.20.58 Valtion tukema asuntotuotannon valtuudet
  - Määräraha 124,9 milj. euroa (TA 2026 152 milj. euroa)
    - Yhteisöjen korkotukimaksut 92,8 milj. euroa (TA 2026 138,8 milj.)
    - Yhteisöjen takauskorvaukset 31,6 milj. euroa (TA 2026 12,8 milj. euroa)
    - Yksityishenkilöiden takauskorvaukset 0,5 milj. euroa (TA 2026 0,4 milj. euroa)
  - Valtuudet 708 milj. euroa (TA 2026 1,54 mrd. euroa)
    - Korkotukilainavaltuus 0,5 mrd. euroa (1,135 mrd. euroa)
    - Vuokra-asuntojen rakentamislainojen takauslainavaltuus 0,1 mrd. euroa (TA 2026 0,3 mrd. euroa)
    - Asunto-osakeyhtiöiden perusparannuslainojen valtiontakausvaltuus 0,1 mrd. euroa
    - Purkuakordi 8 milj. euroa

Määrärahat ja muutokset momenteittain

- Momentti 35.20.59 Avustukset asuinrakennusten energiatehokkuuden edistämiseksi
  - Määräraha 49 milj. euroa
  - Uusi momentti, joka tullut LTAE2 2026
  - Avustusta hallinnoi Varke, jolle ehdotetaan 1 milj. euroa.
- Momentti 35.20.64 Avustukset rakennusperinnön hoitoon
  - Määräraha 1,7 milj. euroa
- Momentti 35.20 InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus
  - Määräraha 19,9 milj. euroa
- Momentit 35.20.33 Ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen ja 35.20.35 Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon poistuvat

Yhteisöjen korkotukilainakannan kehitys 2011-2026M06 (mrd. euroa, lähde: Valtiokonttori)

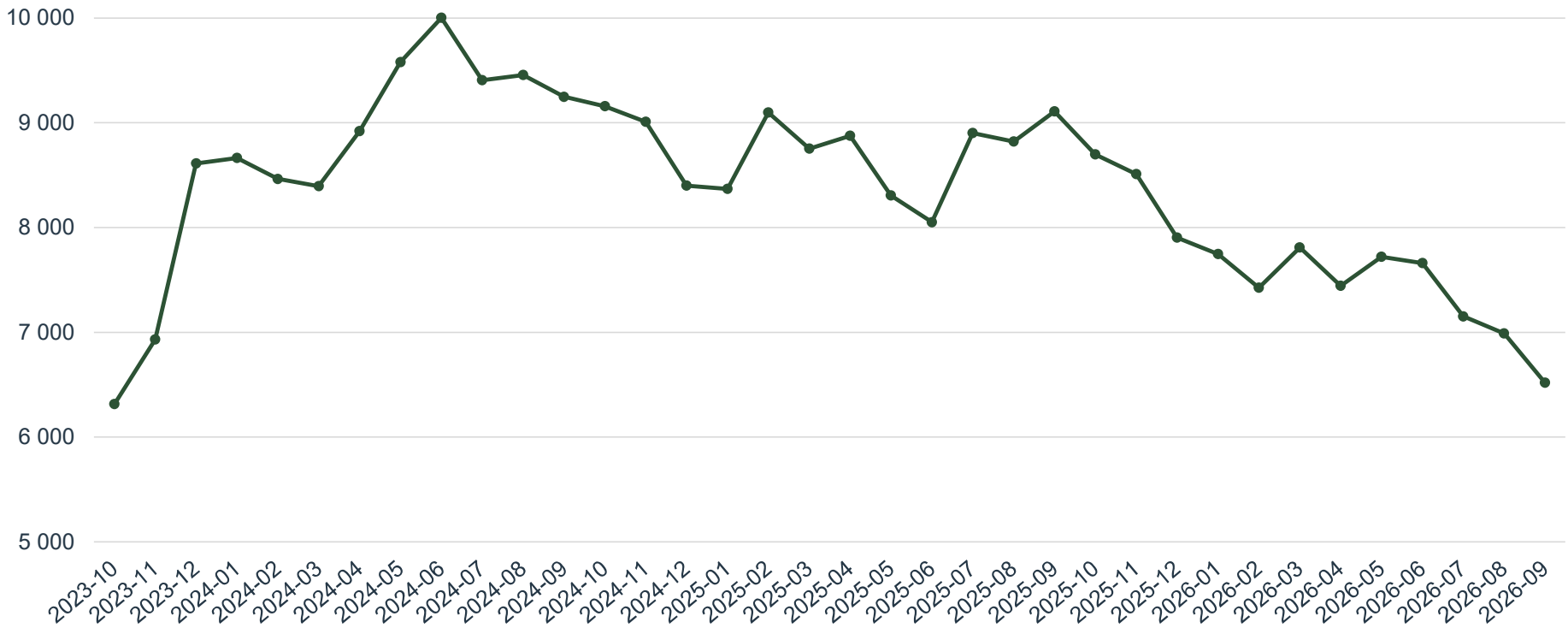

Alkavat valtion tukemat asunnot (lähde: Varke)

Liukuva vuosisumma

6 523 -28%

Vuosimuutos

Liite: Nostoja talousarvioesityksestä

Talousarvioesityksellä toimeenpannaan aiemmin tehtyjä linjauksia

- Talousarvioesitykseen viety sisälle aiemmin linjattuja kokonaisuuksia, esimerkiksi:
  - Sotilaallisen liikkuvuuden ja investointiohjelman liikennehankkeet (investointiohjelman määrärahat yhteensä 878 milj. euroa 2027).
  - Aiemmin vaalikauden aikana päätetyt, valtionhallinnon määrärahoja vähentävät menosopeutukset kohoavat 4,8 mrd. euron tasolle (kansantalouden tilinpidon mukainen luku).
  - Ukrainan tukeen puolustusministeriön hallinnonalalla 200 milj. euron lisäys.

Hallituksen investointiohjelma

- Investointiohjelmaan ehdotetaan uusia hankkeita, joista on pitkälti linjattu kevään 2026 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä.
- Lisäksi osana investointiohjelmaa ehdotetaan liikuntapaikkarakentamiseen 15 milj. euron lisäystä sekä vaelluskalaesteiden poistoon Nousu- ja Helmi-ohjelmiin kohdistettuna 2 milj. euroa.
- Investointiohjelman laajuus on kevään 2026 kehysriihen korotuksen (n. 0,2 mrd. euroa) myötä kokonaisuudessaan n. 4,7 mrd. euroa. Tästä n. 0,3 mrd. euroa rahoitetaan kehyksen puitteissa ja loput pääosin omaisuustuloilla.

- Rahoitusta ehdotetaan mm. seuraaville liikennehankkeille:
  - Karjalan radan kehittäminen
  - Vt 9 Ylämylly
  - Vt 13 parantaminen välillä Savitaipale–Lemi
  - Vt 9 liittymäjärjestelyn Suonenjoen keskustan kohdalla
  - Vt 23 parantaminen välillä Rantala–Lajunlahti, Heinävesi
  - Mt 506 parantaminen Karjalankadun liittymässä, Juuka
  - Vt 2 parantaminen Humppilan kohdalla
  - Vt 19 Tepon risteyksen ja Penttilän sillan parantaminen, Nurmo
  - Vt 22 liittymäratkaisut ja junaradan alitus Muhoksen kohdalla

T&K-lain muutokset

- T&K-rahoituslakia muutetaan:
  - T&K-rahoituksessa pidetään edelleen kiinni parlamentaarisesti sovitusta valtion 1,2 prosentin bkt-osuudesta v. 2030.
  - Jatkossa uusin BKT-ennuste huomioidaan vuosittain. Voimassa olevan lain mukaan uusin talousennuste huomioitaisiin kahden vuoden välein.
    - Lakimuutoksen arvioidaan vähentävän valtion menoja 10 milj. eurolla v. 2027.
  - Lisäksi valtion rahoitusmäärään voitaisiin lukea enintään 50 milj. euroa valtion talousarviosta myönnettävää muuta innovaatiorahoitusta.

T&K-rahoitus v. 2027

- T&K-rahoituslain mukainen rahoitusmäärä on v. 2027 yhteensä n. 3,41 mrd. euroa.
  - Tämä tarkoittaa n. 240 milj. euron kasvua verrattuna vuodelle 2026 budjetoituun kokonaissummaan, pitäen sisällään 50 milj. euroa T&K-rahoitukseen luettavaa talousarviosta myönnettävää innovaatiorahoitusta.
- Rahoitusmäärän arvioidaan olevan 1,12 % suhteessa BKT:hen v. 2027.
- Vuonna 2027 suurimmat rahoituksen lisäykset kohdentuvat yritysten T&K-toiminnan vauhdittamiseen.
  - Business Finlandin T&K-toimintaan kohdennettu valtuus nousee noin 160 milj. eurolla.
  - Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus nousee 63 milj. eurolla vuodesta 2026.
  - Korkeakoulujen T&K-toiminnan vahvistamiseen kohdennetaan yhteensä 24 milj. euron lisäys.
  - Euroopan avaruusjärjestö ESA:n vapaaehtoisten ohjelmamaksujen valtuutta lisätään 13 milj. eurolla.
- Talousarvioesityksen yhteydessä valtionrahoitusta saaville tutkimustoimijoille jaetaan yhteensä 55 milj. euroa Euroopan unionin T&K-hankkeiden vastinrahoitukseen tarkoitettua määrärahaa.

Poimintoja budjetin määrärahalisäyksistä

- Asuinrakennusten energiatehokkuusavustuksiin ehdotetaan 50 milj. euroa.
- Lainkäyttöhenkilöstön turvaamiseen ehdotetaan tuomioistuimille 3 milj. euroa ja Syyttäjälaitokselle 1 milj. euroa.
- Päiväsakon vähimmäismäärään tehdään inflaatiotarkistus, minkä myötä vankipaikkatarpeen arvioidaan lisääntyvän.
  - Täytäntöönpanoon ehdotetaan Rikosseuraamuslaitokselle 3,45 milj. euroa ja vankiterveydenhuoltoon 0,2 milj. euroa. Rahoituksessa on huomioitu päihdekuntouksen lisääminen Rikosseuraamuslaitoksessa. Sakkotulojen arvioidaan kasvavan n. 3,9 milj. euroa. Lisäksi Rikosseuraamuslaitokselle ehdotetaan 1 milj. euroa vastaamaan vankimäärän kasvuun.
- Sekä poliisille että Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan 1 milj. euroa maasta poistamisen vahvistamiseen.
- Turvakotitoimintaan ehdotetaan 2,7 milj. euroa lisäystä paikkamäärien kasvattamiseksi.
- Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (Metso-ohjelma) toimeenpanoon ehdotetaan yhteensä 5 milj. euroa lisärahoitusta.

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Yleiskatteinen rahoitus (mom. 28.89.31) on n. 27,5 mrd. euroa
  - Kasvua vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioon verrattuna n. 360 milj. euroa
  - Indeksikorotus (2,71 %) n. 718 milj. euroa
  - Palvelutarpeen kasvu n. 186 milj. euroa, huomioiden rahoituslain muutos (palvelutarpeen arvioidusta kasvusta huomioidaan v. 2027 lähtien 60 % aiemman 80 % sijaan)
  - Jälkikäteistarkistus vähentää rahoitusta n. 395 milj. euroa
  - Hallituksen päättämät tehtävämuutokset vähentävät rahoitusta nettona runsaat 185 milj. euroa
  - Vuoden 2027 siirtymätasausten vaikutus rahoitukseen on n. 10 milj. euroa; huomioiden v. 2026 siirtymätasausten poisto, on vaikutus yhteensä n. 35 milj. euroa

Hallituksen toimien vaikutus kuntatalouteen

- Kuntien valtionavut ovat n. 5,8 mrd. euroa v. 2027 – vähenevät edelliseen vuoteen n. 3 %.
- Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta n. 150 milj. eurolla **vuonna 2027 vuoteen 2026 verrattuna**. Taustalla mm.:
  - 2,8 prosenttiyksikön indeksijarru vähentää pp-valtionosuutta n. 91 milj. euroa v. 2027.
  - Kuntien toimeentulotukimenojen kasvu hallituksen säästöpäätösten myötä n. 85 milj. euroa kuntataloutta heikentävä v. 2027.
- Kun tarkastellaan hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia **koko vaalikauden ajalta**, nettovaikutus on yhteensä n. 50 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2027.
  - Ei huomioitu, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointiratkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyönantajien maksurasitusta n. 100 milj. eurolla vuodessa.

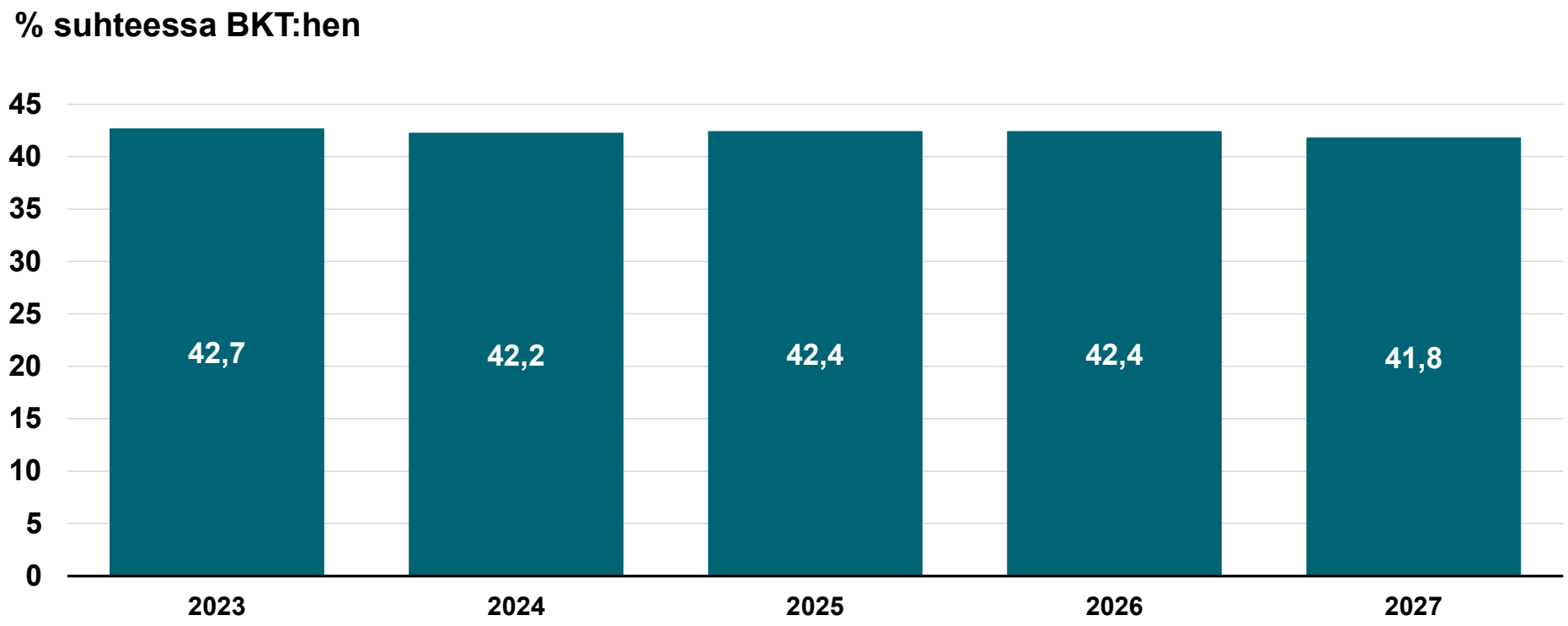
Poimintoja vuonna 2027 voimaan tulevista veromuutoksista

- Yhteisöverokannan alentaminen 18 %:iin
- Pieni- ja keskituloisten verotuksen keventäminen
- Investointihyvityksen jatkaminen
- Polttoaineverotuksen CO2-komponentin keventäminen
- Yrittäjävähennyksen korotus 5 %:sta 5,5 %:iin
- Veroperustemuutokset keventävät valtion verotusta nettona noin 1 mrd. euroa vuonna 2027. Lisäksi tehdään ansiotuloverotuksen indeksitarkistus.

Hallituksen verotoimien kokonaisuus vaalikaudella

- Hallituksen verotoimien yhteissumma vaalikaudella laskee verotuloja staattisesti arvioiden keskimäärin vajaat 0,2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla.
- Merkittävimmät verotoimet:
  - Työn verotuksen keventäminen
  - Yleisen arvonlisäverokannan korottaminen
  - Yhteisöverokannan alentaminen
  - Valmisteverot (pl. liikenne)
  - Liikenteen verot

Kokonaisveroaste alenee vaalikaudella

Hallituksen päätökset ovat pienentäneet julkisen talouden alijäämää ja vähentäneet velkaantumista

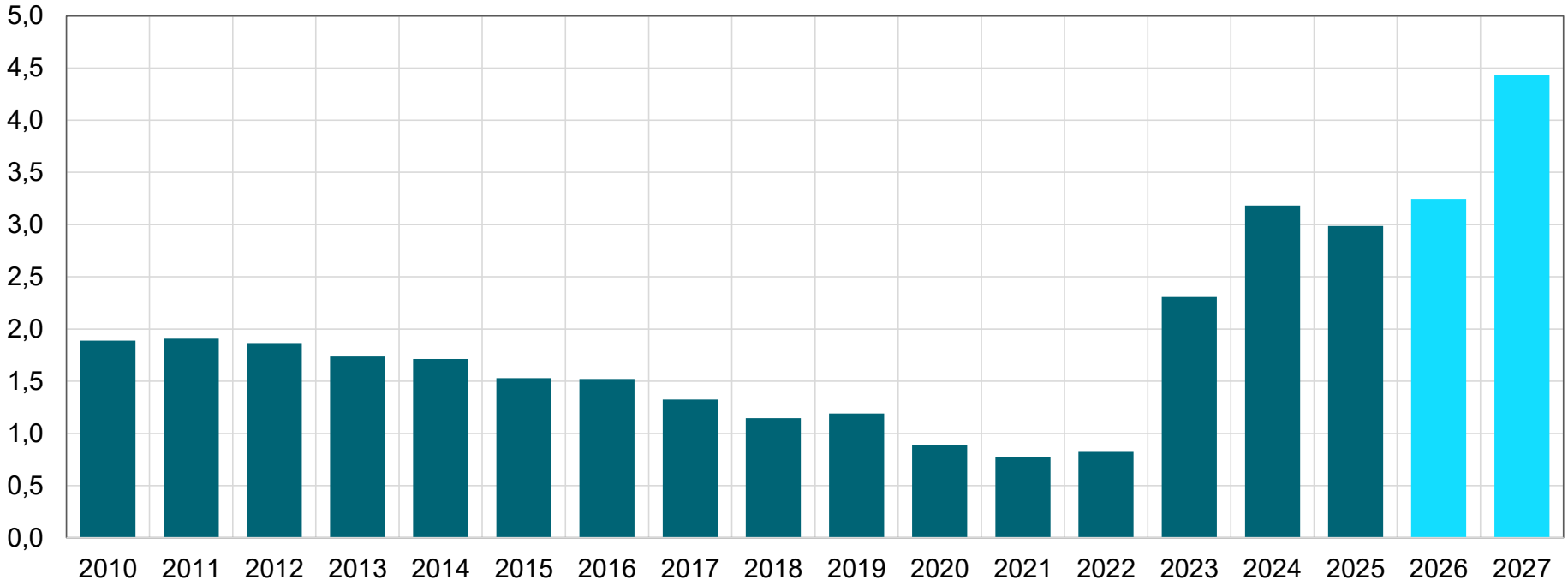
Päätösperäisten toimien mittaluokka, mrd. euroa				
	2024	**2025**	**2026**	**2027**
Valtion menoja vähentävät hallituksen toimet, brutto	**0,5**	**2,7**	**3,9**	**4,8**
Veroperustemuutokset, netto	0,4	1,8	0,8	-0,2
Investointiohjelma	-0,3	-0,7	-1,0	-0,9
Muut menoja lisäävät ja tuloihin vaikuttavat toimet	0,2	-0,6	-0,5	-0,6
Hallituksen toimien vaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan, netto	**0,8**	**3,2**	**3,2**	**3,1**
Sosiaaliturvamaksumuutokset	-1,2	-0,6	-0,4	-0,6
Kaikkien päätösperäisten toimien vaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan, netto	**-0,4**	**2,7**	**2,79**	**2,44**

Vertailu kevään 2023 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan

- Hallitus on päättänyt 10 mrd. € sopeutuskokonaisuudesta, jonka päätavoitteena on velkasuhteen vakauttaminen. Kaikki toimien vaikutukset eivät näy taulukossa:
  - Rakenteellisten työllisyystoimien julkista taloutta vahvistava vaikutus lykkääntyy 2027 jälkeiseen aikaan.
  - Myöskään vain velkaa (ei alijäämää) alentavat toimet tai hyvinvointialueiden omat sopeutustoimet eivät sisälly tarkasteluun.
- Kasvutoimet, ml. määräaikainen investointiohjelma, sekä mm. Ukrainan tuki pienentävät sopeutustoimien vaikutusta rahoitusasemaan v. 2027.

Valtion korkomenoiksi arvioidaan 4,4 mrd. euroa v. 2027

Valtion budjetin korkomenot v. 2010–2027, mrd. euroa (v. 2026 TA, v. 2027 TAE)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

VM.FI | @VMUUTISET